

edukativno
aktivistička
škola
tranzicijske
pravde

“Gdje si bio_la 2023.?”

izvještaj

*impressum

Izdavač:
Inicijativa mladih za ljudska prava Hrvatska,
Garićgradska ulica 7a,
10000 Zagreb
www.yihr.hr

Za izdavača:
Morana Starčević

Urednica:
Senna Šimek

Grafičko uređenje:
Maja Mikša

Godina izdanja:
2024.

Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja su stavovi i mišljenja autora i ne moraju se podudarati sa stavovima i mišljenjima Europske unije ili Europske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Europska unija ni EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

Program Impact4Values sufinancira Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge

Sufinancira
Europska unija

* sadržaj

* o školi tranzicijske pravde	6
* promjena znanja sudionika_ca	8
* sadržaj tematskih jedinica škole	10
* struktura polaznika	14
* dojmovi predavača_ica	16
* dojmovi sudionika_ica	20

* o školi tranzicijske pravde

Od 13. do 15. prosinca 2023. godine provele smo četvrtu po redu Edukativno-aktivističku školu tranzicijske pravde "Gdje si bio_la 2023.?" u Karlovcu na kojoj je sudjelovalo šesnaest mladih ljudi iz Hrvatske.

Program škole osmišljen je kako bi predstavnicima generacija rođenih tijekom i nakon ratova devedesetih omogućio platformu za informiranje, diskutiranje i kritičko promišljanje događaja koji su obilježili spomenuto razdoblje.

Edukativno-aktivistička škola tranzicijske pravde "Gdje si bio_la 2023.?" uključivala je predavanja stručnjaka i stručnjakinja s domaćih i međunarodnih sveučilišta te praktičara i aktivista angažiranih u polju izgradnje inkluzivne kulture sjećanja i rada s mladima, interaktivne radionice koje omogućuju sudionicima bolje razumijevanje i primjenu naučenih znanja, posjetu Muzeju Domovinskog rata Karlovac – Turanj te formalnim i neformalnim oblicima obilježavanja mjesta sjećanja na stradanja u Karlovcu devedesetih godina prošlog stoljeća kao i Živu knjižnicu putem koje su se sudionici upoznali s pričama suvremenika ratnih zbivanja u Karlovcu koji su rat doživjeli u dječjoj dobi.

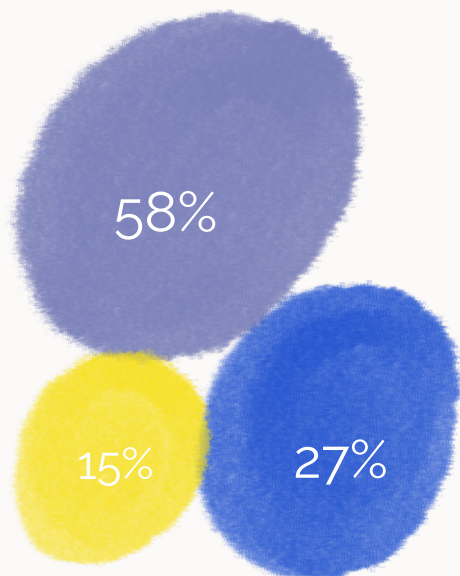
*promjena znanja sudionika_ica

1 = znam vrlo malo, 5 = znam jako puno

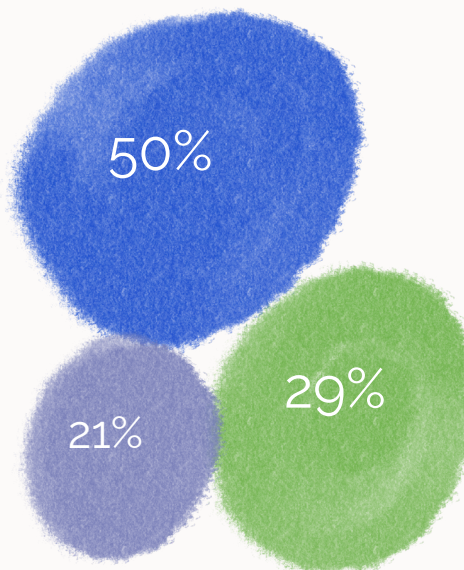

procjena sudionika o svom znanju o događajima vezanim za rat u Hrvatskoj (1991. - 1995.)

prije pohađanja

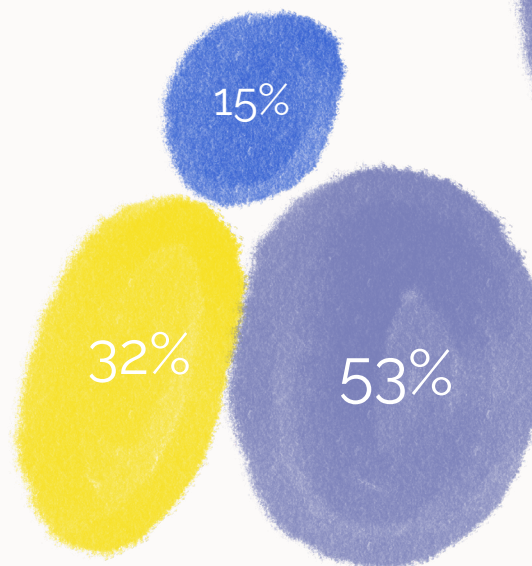

poslije pohađanja

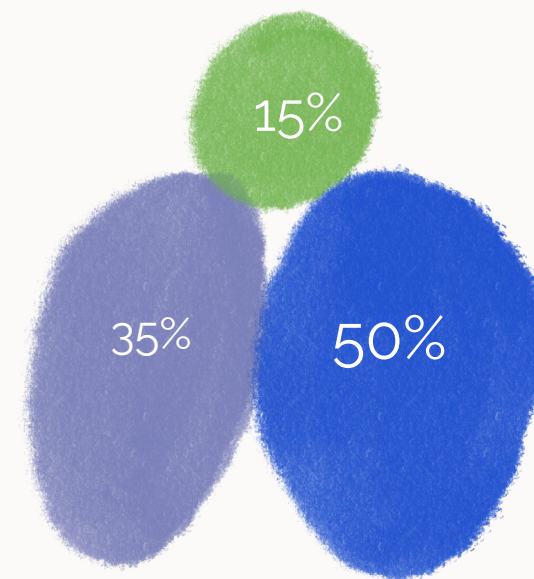

procjena sudionika o svom znanju o obljetnicama, spomenicima, i drugim memorijalizacijskim praksama kojima se obilježavaju događaji vezani za rat

prije pohađanja

poslije pohađanja

* sadržaj tematskih jedinica škole

Uvod u tranzicijsku pravdu – osnovni pojmovi **Branka Vierda, YIHR**

Predavanje o nastanku pojma tranzicijske pravde, njezinim ciljevima, stupovima na kojima počiva i njezinoj važnosti za postkonfliktna društva poput Hrvatske i drugih zemalja u regiji. Sudionici_ice su imali priliku upoznati se s vokabularom tranzicijske pravde, odnosno najčešćim termina važnim za njezino bolje razumijevanje.

Rješenja oko podjele vlasti u pluralnim demokracijama

Mila Dragojević, University of South (SAD)

Predavanje pomoću kojeg su se sudionici_ice upoznali s pojmom konsocijacijske demokracije, njezinim glavnim značajkama te prednostima i nedostacima. Predavačica je prikazala primjenu konsocijalizma na primjerima Sjeverne Irske i Bosne i Hercegovine, a sudionici_ice su imali priliku ponuditi potencijalna rješenja za društva koja su (bila) duboko podijeljena.

Od rata do narativa **Senna Šimek, YIHR**

Radionica je provedena nakon zajedničkog posjeta Muzeju Domovinskog rata u Karlovcu. Sudionici_ice su nakon Muzeja razgovarali o razlici između prošlosti i povijesti, o tome što je dominantni narativ, što ga karakterizira i koja je njegova uloga. Zajedničkom raspravom su došli do njegovog sadržaja koji je definiran u Deklaraciji o Domovinskom ratu te su dali primjere u kojima je taj dominantni narativ vidljiv – poput muzejskih postava, udžbenika povijesti, popularne kulture i dr.

Rat u Hrvatskoj. Alternativna historija. **Nikola Puharić, SNV/YIHR**

Predavanje o kronologiji ratnih zbivanja u Hrvatskoj – od prvih naznaka do završnih događaja i njegovih posljedica za društvo i državu. Time je sudionicima_ama pruženo znanje koje uglavnom izostaje ili je selektivno prikazano u formalnim obrazovnim institucijama.

*Živa knjižnica –
iskustvo života u ratnom Karlovcu*
Hrvoje Tutek i Marin Čalić

Koristeći se živom knjižnicom kao konceptom koji omogućuje da se umjesto knjiga “posude” ljudi i čuju njihove priče, naši su gosti odrasli u ratnom Karlovcu, tj. rat ih je zatekao u prvim razredima osnovne škole, stoga su sudionicima_cama ponudili uvid u ratno djetinjstvo, događaje koje najviše pamte i anegdote koje su to razdoblje učinile manje ružnim.

*Tvorba ratnih heroja u suvremenim
kulturama sjećanja*
Kristina Vugdelija, FFZG

Predavanje o tome kako su se stvarali nacionalni heroji u suvremenom herojskom društvu s fokusom na lik Ante Gotovine kao heroja ratnika koji se transformirao u lik društvenog uzora u miru nakon oslobađajuće presude Međunarodnog kaznenog suda za bivšu

Jugoslaviju 2012. godine. U predstavljanju procesa nastanka nacionalnog heroja od nekadašnjeg ratnog zapovjednika, posebna je pažnja posvećena razdoblju nakon završetka rata i njegovoj popularizaciji u svakodnevnom medijskom i političkom diskursu.

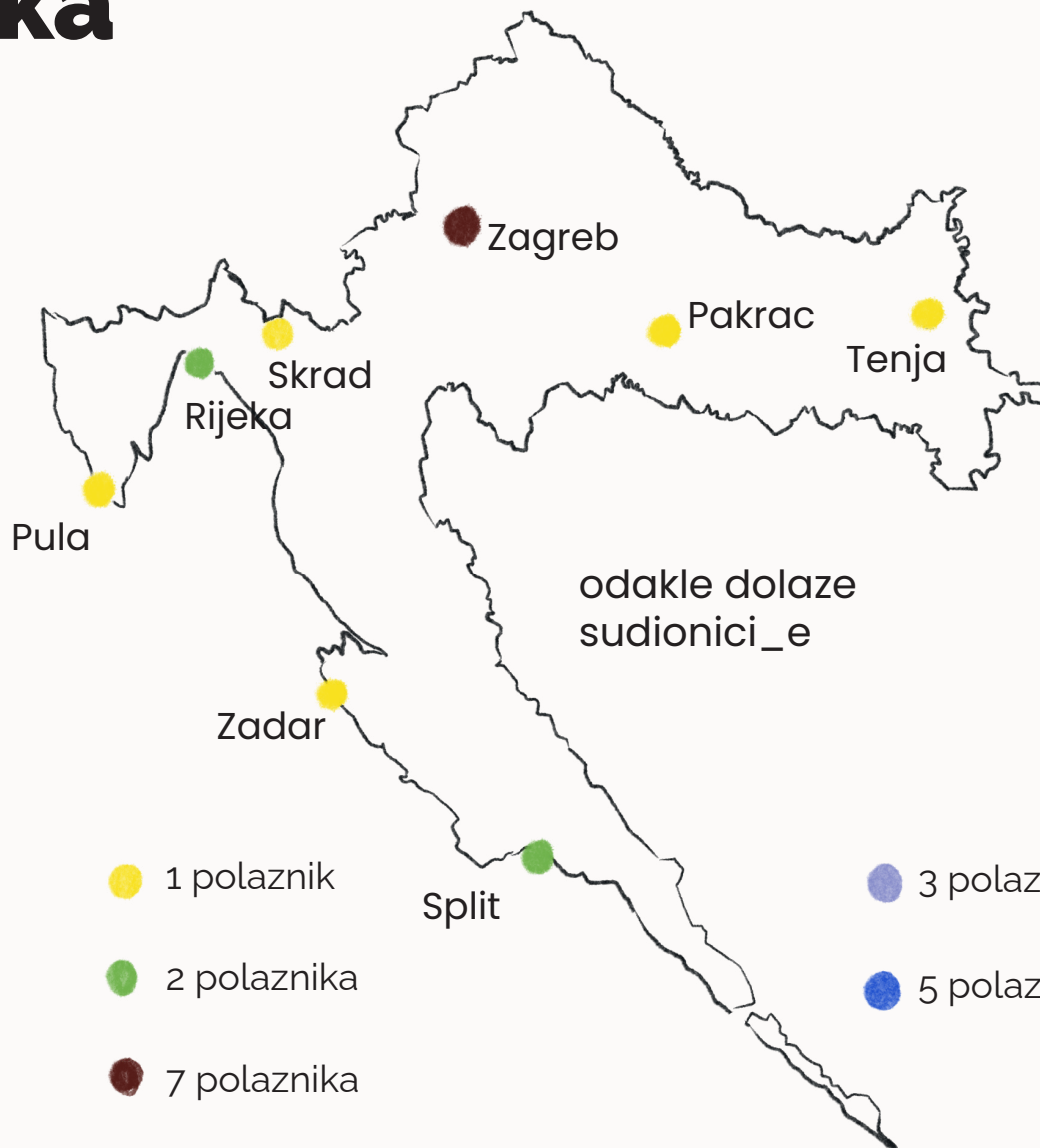
Kako zagovarački djelovati?
Branka Vierda, Senna Šimek, YIHR

Nakon zajedničkog posjeta muralu posvećenom Mihajlu Hrastovu koji je osuđen za ubojstvo 13 razoružanih pripadnika JNA, te mostu koji nosi naziv Specijalne jedinice policije Grom čiji je Hrastov bio član, sudionici_ice su detaljnije upoznati s opisanim kršenjem ljudskih prava te im je približeno zagovaranje kao koncept kroz lokalni primjer zahtjeva za uklanjanjem murala.

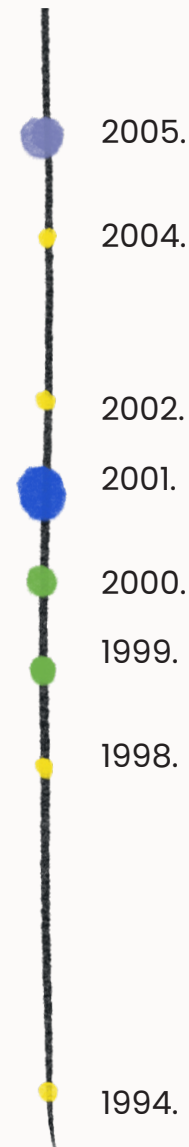
* struktura polaznika

14

godišta sudionika_ica

Škola tranzicijske pravde je zasigurno jedini obrazovni program u Hrvatskoj na kojem mladi ljudi mogu dobiti znanja o ratovima devedesetih u regiji koja su bazirana na činjenicama. Također, ova škola stvara jedan od rijetkih prostora u kojima mladi mogu slobodno iznositi svoja mišljenja i stavove o ratnim dešavanjima i načinima društvenog suočavanja s prošlošću te uspoređivati nova znanja s dosadašnjim vlastitim iskustvima. Jako mi je drago da su mladi koji su sudjelovali u programu bili zainteresirani za diskusiju i mislim da im škola pomaže kako bi se osnažili za proučavanje i djelovanje u temama koje se tiču konflikata na ovim prostorima.

- Nikola Puharić

* **dojmovi predavača_ica**

Bilo mi je zadovoljstvo sudjelovati s temom o konsocijacijskim demokracijama na Školi tranzicijske pravde jer su polaznici vrlo motivirani, načitani i spremni za razgovor o kompleksnim temama. Ovakvi projekti su potrebni jer povezuju akademsko znanje s praktičnom primjenom teorija.

- Mila Dragojević

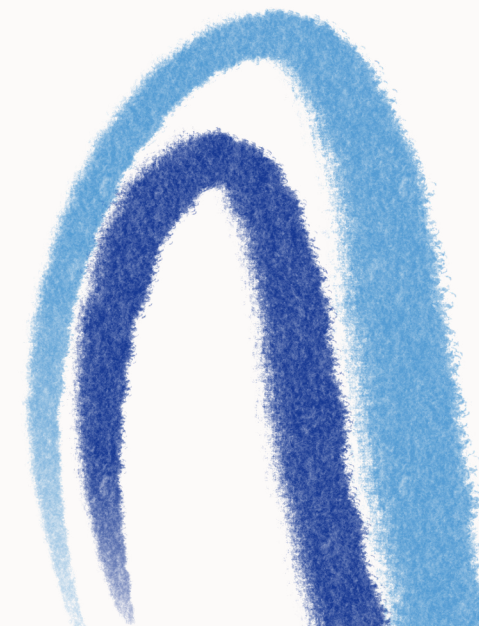
Škola je svojim polaznicima ponudila pažljivo osmišljen i dobro strukturiran program temeljen na multidisciplinarnom pristupu tematici tranzicijske pravde, demokracije i društvenog sjećanja, vodeći pritom računa o međupovezanosti i komplementarnosti različitih aktivnosti obuhvaćenih programom.

Situiranje Škole u jedan specifičan lokalni kontekst donijelo je jednu dodatnu dimenziju kvaliteti programa budući da je polaznicima omogućilo povezivanje općenitijih, teorijskih znanja s konkretnim lokalnim iskustvima, memorijalnim praksama i uz njih vezanim prijedorima, a time bolje razumijevanje problematike suvremenih društvenih odnosa prema ratnoj prošlosti.

Velika zainteresiranost i agažiranost polaznika bila je vidljiva iz vrlo živih konstruktivnih diskusija u kojima su se posebno važnima pokazale dvije teme – kako stečena znanja i iskustva primijeniti u svojim različitim svakodnevicama i bliskim okruženjima te kako na tim temeljima graditi inkluzivnije i tolerantnije društvo.

Fokus na tim dvama pitanjima pokazuje kako je kritički odnos prema prošlosti temeljen na konstruktivnom dijalogu i uvažavanju različitosti – kakav svojim radom promiče Inicijativa – potreban i za razumijevanje suvremenosti društva i za osmišljavanje njegove budućnosti.

- Kristina Vugdelija

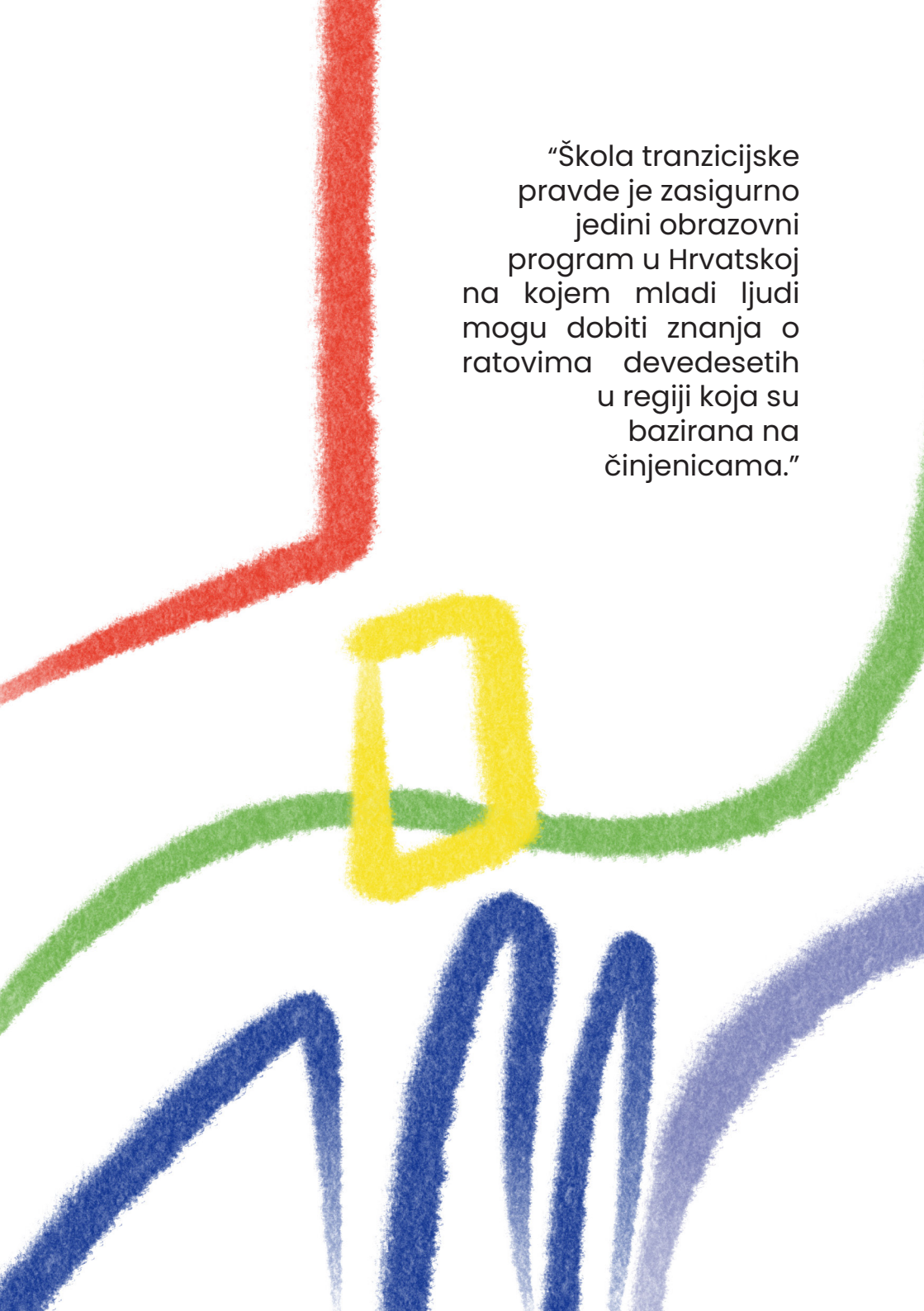
* dojmovi sudionika_ica

Škola je definitivno doprinijela mom znanju o tranzicijskoj pravdi i ratu 90-ih koji je bio na ovom prostoru. Iako sam imao predznanja, škola me dublje uvela u navedene teme. Najvažnija stvar koju sam naučio je sagledati **što više perspektiva** kada je nešto poput rata u pitanju, odnosno pokušati se **staviti u cipele svih uključenih aktera**.

Moje prvo sudjelovanje s YIHR-om na ovoj školi bilo je izvrsno i nezaboravno. Upoznao sam prekrasne mlade ljude, stekao nove prijatelje i kolege te uz produbljivanje postojećeg znanja stekao nova znanja, **zagovaračke vještine** i sposobnosti potrebne za izgrađivanje aktivističke mreže i agitiranja za alternativne politike **nauštrb dominantnog narativa**, kako u svojoj lokalnoj sredini, tako i na razini Republike Hrvatske i šire regije.

Drago mi je da sam **izašao iz zone komfora** i odlučio se prijaviti za prisustvovanje školi. Zahvalan sam što mi je ponuđeno mjesto. Produbio sam znanje, mogao čuti razna razmišljanja i mišljenja ostalih sudionika te upoznao divne ljude. Divno iskustvo i nadam se daljnjem sudjelovanju u događajima koje Inicijativa organizira.

Škola je bila iznimno zanimljiva i dobro osmišljena. Mislim da je potrebno više ovakvih edukacija koje nam pomažu u **dubljem razumijevanju** određenih događaja, pojava ili procesa u društvu.

“Škola tranzicijske
pravde je zasigurno
jedini obrazovni
program u Hrvatskoj
na kojem mladi ljudi
mogu dobiti znanja o
ratovima devedesetih
u regiji koja su
bazirana na
činjenicama.”